

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба кори диссертатсионии Давлатбекзода Вайсиддин Давлатбек дар мавзуи “Шароитҳои педагогии рушди ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва оила”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D010100 - Таълим ва тарбияи томактабӣ (6D010101 - Назария ва методикаи таълиму тарбия (вобаста аз соҳа ва сатҳи таҳсилот) – 6D010101.01 - Назария ва методикаи таҳсилоти томактабӣ) пешниҳод шудааст

Мазмуну мундариҷаи диссертатсияи Давлатбекзода Вайсиддин Давлатбек дар мавзуи “Шароитҳои педагогии рушди ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва оила”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D010100 - Таълим ва тарбияи томактабӣ (6D010101 - Назария ва методикаи таълиму тарбия (вобаста аз соҳа ва сатҳи таҳсилот) – 6D010101.01 - Назария ва методикаи таҳсилоти томактабӣ) мутобиқат дорад.

Мубрамии мавзуи таҳқиқот.

Мубрамии мавзуи таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки масъалаи таҳқиқнамудаи Давлатбекзода Вайсиддин Давлатбек яке аз мавзуҳои ҳалталабе мебошад, ки оила омили асосии таълим ва тарбияи фарзанд буда, он ба хусусиятҳои беназири ҳар як кӯдак, новобаста аз синну солаш, таъсири махсус мерасонад. Ҳар як омӯзгор дар мусоидат ба волидон дар раванди тарбияи фарзандон нақши муҳим мебозад. Дар робита ба ин, муассисаҳои томактабӣ имрӯз бо волидони тарбиятгирандагон ғаёлона ҳамкорӣ мекунанд ва ин ҳамкорӣ яке аз мавзуҳои ҷолиби ҷомеаи муосир гардидааст.

Тарбияи оилавӣ ва муассисаҳои таълимӣ ду ниҳоди як маромдошта буда, ҳар яки онҳо дар ташаккули шахсияти кӯдак нақши беназир доранд. Волидон, ҳамчун мураббӣи аввал, асосҳои ахлоқ, арзишҳо ва дастурҳои ҳаётро мегузоранд, дар ҳоле ки омӯзгорон муҳити рушдбандаро фароҳам оварда, уфукҳои дониш ва малакаҳои иҷтимоиро васеъ мекунанд. Муносибати байни ин ду ниҳод махсусан дар марҳилаи таҳсилоти томактабӣ, вақте ки заминаи асосӣ барои таҳсили минбаъда ва иҷтимошавӣ ташаккул меёбад, муҳим мегардад.

Ҳамкориҳои муассир байни волидон ва мураббӣи на танҳо вохӯриҳои мунтазам ва мубодилаи иттилоот, балки иштироки ғаёлонаи волидонро дар равандҳои таълимӣ дар назар дорад. Он метавонад тавассути лоиҳаҳои муштарак, идҳо ё ғаёлиятҳои кушода зоҳир шавад, ки ба таҳкими робитаҳо ва фаҳмиши байни ҳамаи иштирокчиён мусоидат

меkunанд. Ҳамин тавр, волидон худро дар раванди таълим ҳис меkunанд ва кӯдакон ягонагӣ ва дастгирии калонсолонро баръало мебинанд.

Андешаҳои дар боло зикргардида аз он шаҳодат медиҳанд, ки мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ мубрам ва муҳим мебошад. Фароҳам овардани муҳити ҳамоҳанг барои тарбия ва рушди кӯдакон танҳо дар сурати ҳамкории наздики ҳамаи тарафҳо имконпазир аст. Мутобиқати амалҳо ва ҳадафҳои волидон ва мураббӣён на танҳо ба омӯзиши муваффақ, балки ба некӯаҳволии эҳсосии кӯдакон мусоидат мекунад, ки дар ниҳоят ба ояндаи онҳо таъсир мерасонад.

Доир ба масъалаи мазкур қисме аз классикони форсу тоҷик осори гаронарзише аз худ боқӣ гузоштаанд. Ақидаҳои педагогии Унсурулмаолии Кайковус, шайхурраис Абуалӣ Ибни Сино, Имом Муҳаммади Ғаззоӣ, Саъдии Шерозӣ, Насриддини Тӯсӣ, Абдурахмони Ҷомӣ, Муҳаммад Ҳусайн Толиби Пурӣ, Аҳмади Дониш ва амсоли инҳо дар тарбияи насли наврас ҳамчун манбаи бозғатимоди назарӣ эътироф шудаанд ва дар шароити кунунӣ аҳамияти воқеии худро нигоҳ медоранд.

Ин мавзӯ дар ҷомеа ва давлатдорӣ муҳим арзёбӣ мешавад, ки ҳанӯз 1-уми декабри соли 1900 дар Бухоро таҳти унвони “Тарбияи атфол” маҳфили ҷамъияте ташкил ёфта буд, ки муассисони он Муҳимуддинбек, Абдулазиз Содиқи Ашур, Садриддин Айнӣ ва ҷанде дигарон буданд.

Инчунин оид ба асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқот, ки дар ҷодаи рушди ҳамкории омӯзгорон ва падару модарон дар тарбияи фарзандон файласуфон, мутафаккирон ва педагогҳои гузашта (Е.Ф. Аркин, П.П. Блонский, В.И. Завязинский, Я.А. Коменский, Л.И. Красногорский, Н.К. Крупская, А.С. Макаренко, П.П. Лесгафт, Орифӣ, А. Симонович, В.А. Сухомлинский, К.Д. Ушинский, Е.А. Флерина, С.Т. Шатский, Ф. Энгелс, К.Н. Ярош) ва дигарон бахшида шудаанд, саҳми калон гузоштаанд.

Муҳимият ва зарурияти масъалаи мазкур дар таҳқиқи муҳаққиқони муосир И. Арабов, Б. Мачидова, И.Х.Каримова, Т.В. Глушкова, О.И. Давидов, Т.А. Данилина, Н.В. Додокин, О.Л. Звереева, Е.С. Авдокимова, М.И. Иззатова, Е.А. Кудрявцева, А.А. Майер, Ш.Ш. Мирзиёева, Н. Платохин, Д.М. Полиева, Н.А. Селезнёва, О. Сафонова, Г.С. Ҷалолова, Р.М. Чумичева, С.Б. Шишова ва дигарон низ инъикос ёфтааст.

Ҳоло дар Ҷумҳурии Тоҷикистон паҳлуҳои муҳталифи идоракунӣ ҳамчун фаъолияти мутақобилаи педагогӣ байни одамони синну сол ва касбу кори гуногун таваҷҷуҳи олимони соҳаи фалсафа (Ш. Бердиев, Б.Е. Шомуродов), фарҳангшиносӣ (Д. Латипов, С. Сулаймонӣ, Р. Иззатуллоев), психологияи иҷтимоӣ (М. Давлатов), педагогика (Х.

Рахимзода, Б. Мачидова, А. Нуоров, Л.М. Иматзода) ва дигарон сифати идоракунӣ ҳамчун масъалаи муҳими педагогӣ мавриди таҳлилу таҳқиқ қарор гирифтааст.

Зеро, тавре, ки муаллифи таҳқиқоти диссертатсионӣ изҳор намудааст, дар натиҷаи таҳқиқоти гузаронидашуда ҷанбаҳои асосии мусоидат ба идоракунии самараноки ҳамкориҳои педагогӣ байни муассисаҳои томактабӣ ва оилаҳо ошкор карда шуданд. Махсусан, диққати асосӣ ба маънои муносибати инфиродӣ ба ҳар як оила дода мешавад, ки имкон медиҳад ниёзҳо ва имкониятҳои беназири ҳам кӯдакон ва ҳам волидон онҳо ба назар гирифта шаванд.

Мавзуи барои таҳқиқоти диссертатсионӣ интихобнамудаи доктараб Давлатбекзода Вайсиддин Давлатбек дар шароити муосир бениҳоят муҳиму муҳим ва дорои аҳамияти махсуси назариявӣ амалӣ буда, он бо дарназардошти талаботи замони муосир тавсияҳои илмӣ – амалӣ, оид ба ташкили ҷорабиниҳо ва ҳамкориҳои муштарак таҳия шудаанд, ки он ба таҳқиқи муносибатҳои бозғамонӣ ва ҷалби волидон ба раванди таълим мусоидат мекунанд.

Муҳаққиқ пешниҳод менамояд, ки дар ин замина, ҷанбаи муҳим ташкили муколамаи ошкоро ва бозғамонӣ байни ҳамаи иштирокчиён мебошад. Мураббӣ ва волидон бояд на танҳо маълумотро мубодила кунанд, балки бо дарки ниёзҳо ва хусусиятҳои инфиродии ҳар як кӯдак ба ҳамдигар ғайбӣ гӯш диҳанд. Ин ҳамкорӣ ҳарду ниҳодро - ҳам педагогӣ ва ҳам оилавино ғайӣ мегардонанд ва ғайро фароҳам меорад, ки дар он кӯдак худро дар ҳифозат ва беҳатар ҳис мекунанд.

Дар баробари ин, доктараб Давлатбекзода Вайсиддин дар таҳқиқоти диссертатсионии ҳеш таҳқиқу таҳлили проблемаҳои муҳимро вобаста мавзуи диссертатсия ба нақша гирифта, дар ҳаллу ғайи онҳо ба қадри имкон комёб ғайтааст. Аз он ҷумла:

- фароҳам овардани муҳите, ки волидон худро дар раванди тарбия эҳсос карда, ба саволҳо ва изтиробҳои худ ғаймиш ва дастгирӣ пайдо кунанд;

- огоҳии мунтазам дар бораи дастовардҳо ва мушкilotи кӯдакон, инчунин ташкили вохӯриҳо ва дарҳои кушод имкон медиҳад, ки робитаҳо мустаҳкам карда шаванд ва ғайи эҳтиромона фароҳам оварда шаванд;

- мураббӣ бояд кӯшиш кунад, ки ҳар як волидайн дар раванди таълим аҳамияти худро эҳсос кунад, то ки донанд, ки ҳақи онҳо барои рушди мусоиди кӯдак арзишманд ва зарур аст;

- эҳтимодноӣ ва ҳусни тағоҳум ҳамкориҳои волидайн муассисаҳои таҳсилоти томактабро самаранок мегардонанд.

- бунёди шароит барои инкишофи ҳаматарафаи кӯдакон, шаклҳои мухталифи ҳамкориҳои педагогҳо бо таълимгирандагон, ки дар он фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва оилаҳо бояд якхела бошад;

- таҳлил кардани масоили тарбиявӣ ва рушди хусусиятҳои хоси тарбиятгирандагон.

Ба андешаи муҳаққиқ, танҳо дар ҳолати кушодагӣ ба дастрасии низоми ягона муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ дархостҳои падару модаронро қонеъ гардониди метавонад. Мураббӣ, ки аз хусусиятҳои психологию педагогии кӯдакони синни томактабӣ огоҳӣ дорад, ҳамчун шарик ва ҳамкори волидон дар раванди таълиму тарбияи кӯдак баромад мекунад.

Ҳадафи таҳқиқот ошкорсозӣ, асосноккунии назариявӣ ва таҳқиқоти озмоишии шароитҳои педагогии рушди ҳамкориҳо байни муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва оилаҳо мебошад.

Аз ин дидгоҳ, месазад, ки таҳқиқоти мавриди баррасиро ниҳоят мубрам, саривақтӣ ва самараноки ташкили раванди таълимӣ бо мақсади фароҳам овардани шароитҳои педагогии рушди шахсияти кӯдакон тавассути ҳамкориҳо байни муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва оилаҳо ҳисобид.

Дарачаи наwgонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуқтаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд:

Арзёбии натиҷаҳои диссертатсия ва таҳқиқоти таҷрибавӣ-озмоишии баргузорнамудаи Давлатбекзода Вайсиддин Давлатбек, ҳамчунин хулосаву тавсияҳои методии коркард ва манзурнамудаи ӯ бозгӯи онанд, ки муаллиф ба мақсад ноил шуда, вазифаҳои дар назди таҳқиқот гузошташударо ҳаллу ҷасл кардааст ва дар натиҷа фарзияи илмии пешниҳодкардааш дар амал тасдиқи ҳудро пайдо кардааст.

Наwgонии илмии таҳқиқот баҳсбарангез набуда, асоси илмиву амалӣ доранд. Зеро таҳлилу баррасии таҳқиқоти диссертатсионӣ, натиҷаи корҳои озмоишӣ, хулосаи бобҳо, хулосаҳои умумӣ ва тавсияҳои методии пешниҳодшуда собит месозанд, ки дар воқеъ аз ҷониби муаллиф:

- корҳои илмии муаллифони ватанию хориҷӣ оид ба масъалаи таҳқиқшаванда, маводи таърихӣ ва асарҳои педагогҳои ватанӣ, таҷрибаи ҷамъбастшудаи пешқадами педагогӣ ва таҷрибаи бисёрсолаи шахсӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ то андозае аниқ карда шудааст;

- мураббӣён ва волидон бояд на танҳо маълумотро мубодила кунанд, балки бо дарки ниёзҳо ва хусусиятҳои инфиродии ҳар як кӯдак ба ҳамдигар ғаёлона гӯш диҳанд. Ин ҳамкорӣ ҳарду ниҳодро - ҳам педагогӣ ва ҳам оилавино ғанӣ мегардонад ва ғазоери ғароҳам меорад, ки дар он кӯдак ҳудро дар ҳифозат ва беҳатар ҳис мекунад;

- ҷорабиниҳо ва лоиҳаҳои муштарак ба таҳкими робитаи байни оилаҳо ва муассисаҳои таълимӣ мусоидат мекунанд. Масалан, таҷлили ҷашнвораҳо, семинарҳо ва вохӯриҳои мавзӯӣ ба ҳамкориҳои амиқтар ва наздикшавии иштирокчиёни раванди педагогӣ мусоидат мекунанд. Ҷунин ташаббусҳо раванди таълимиро тавассути ҷалби кӯдакон ба ҳамкориҳои ғаёл ва рушди эҷодкориҳои онҳо шавқовартар ва пурмазмунтар мекунанд;

- идоракунии босифати ҳамкорӣ дар таълими барвақтии кӯдакон барои мутобиқсозии иҷтимоии кӯдакон ва ҳаёти муваффақи ояндаи онҳо заминаи мустаҳкам ғароҳам меорад. Навсозии доимии усулҳо ва равишҳо дар ин шарикӣ ба ташаккули муҳити мусбати таълимӣ мусоидат мекунад, ки дар он ҳар як кӯдак метавонад дар ҷаҳон рушд кунад, омӯзад ва ҷои ҳудро пайдо кунад.

- бо дарназардошти дарёфти асосҳои назариявӣ амалии таълим ва амсилаи омӯзгорӣ ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо оилаҳо ҷун комплекси даврҳо: томутобиқшавӣ, мутобиқшавӣ, корҳои методӣ ва ташкилии ба ҳам алоқаманд пешниҳод карда шуд.

- ба сифати шароитҳои педагогии таълим ҷанбаҳои муҳиму нозуки ба сифат ва сатҳи идоракунии кори якҷояи муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо волидон дахлдошта ҷорӣ карда шуданд. Дар байни онҳо ғаёолияти таҳлилӣ, таҳсилоти маърифатӣ, равишҳои инноватсионӣ, ҳамкорӣ тавассути интернет, инҷунин ғаёолияти муштаракӣ ғароғатӣ барҷастаанд. Ин унсурҳо шаклҳои гуногуни иштироки волидонро дар идоракунии муассисаҳои томактабӣ тавассути тағйир додани асосҳои анъанавӣ ва кушодани уфӯқҳои нав барои ҳамкорӣ эҷод мекунанд. Ҳамгиройии ҷунин ҷанбаҳо ба раванди таълими тарбия на танҳо ҷалби оилаҳоро тақвият медиҳад, балки муносибати ҳамаҷонибаи рушди кӯдакро, ки аз ҷониби ҷомеаи волидон дастгирӣ карда мешавад, ташаккул медиҳад. Ҳамкорӣ, ки ба эътимод ва ошкорбаёнӣ асос ёфтааст, барои рушди ҳам кӯдакон ва ҳам волидон ғазои мусоид ғароҳам меорад ва раванди таълимиро ғанитар ва пурмазмунтар мекунад.

Нуқтаҳои илмии зерини аз ҷониби муаллифи таҳқиқот ба ҳимоя пешниҳодшуда натиҷаҳои дар раванди таҳқиқот бадастомадаро барои баррасӣ муаррифӣ карда, мундариҷа ва муҳтавои мантиқии таҳқиқоти диссертатсиониро инъикос мекунанд:

- дар натиҷаи таҳқиқоти гузаронидашуда ҷанбаҳои асосии мусоидат ба идоракунии самараноки ҳамкориҳои педагогӣ байни муассисаҳои томактабӣ ва оилаҳо ошкор карда шуданд. Махсусан, диққати асосӣ ба маъноии муносибати инфиродӣ ба ҳар як оила дода мешавад, ки имкон медиҳад ниёзҳо ва имкониятҳои беназири ҳам кӯдакон ва ҳам волидон онҳо ба назар гирифта шаванд;

- тавсияҳо оид ба ташкили ҷорабиниҳо ва ҳамкориҳои муштарак таҳия шудаанд, ки ба таҳкими муносибатҳои бозғатимод ва ҷалби волидон ба раванди таълим мусоидат мекунанд;

- санҷиши озмоишии амсилаи таҳияшудаи ҳамкориҳои педагогӣ гузаронида шуд, ки ба тасдиқи арзиши амалӣ ва самаранокии он имкон дод;

- таҳқиқот на танҳо заминаи назариявиро ғанӣ гардонд, балки имкон дод, ки тавсияҳои мушаххас барои мураббӣи ҷиҳати беҳтар кардани сифати ҳамкорӣ бо оилаҳо ва фароҳам овардани муҳити мусоиду созгори таълимӣ барои кӯдакон таҳия карда шаванд;

- натиҷаҳои таҳқиқот барои таҳаввулоти минбаъда дар соҳаи идоракунии сифати ҳамкориҳои педагогӣ замина мегузоранд, ки дар шароити ҷомеаи муосир, ки нақши волидон дар тарбия ва таълими кӯдакон торафт пурмазмунтар мегардад, муҳим аст.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда:

Муқаррароти назариявии таҳқиқот ба таври кофӣ далелнок карда шуда, дар асоси таҳлилу арзёбии адабиёти илмӣ шароитҳои педагогии рушди ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва оиларо мавриди таҳқиқот қарор додааст. Ҳамзамон, рушди ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва оиларо мавриди озмоиш ва пужӯҳиши илмӣ қарор дода шуда, натиҷаи он дар диссертатсия ҷамъбаст карда шуданд.

Муҳтавои асосии рисола ва натиҷаҳои таҳқиқот дар семинарҳои илмӣ-методӣ ва илмӣ-амалии Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав, Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, ҷаласаҳои шӯъбаҳои Пажӯҳишгоҳи рушди маориф, муҳокима ва мавриди тасвибу озмоиш қарор дода шуданд. Муқаррароти асосии кори диссертатсионӣ ҳамчунин тавассути ироаи маърузаҳо дар ҷорабиниҳои илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ: конференсияҳо ва мизҳои муаввар тасвиби худро ёфтаанд.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот:

- ғояҳои асосии назариявӣ ва амалии ҳамкориҳои муассисаҳои томактабӣ ва оила омӯхта шуда, зарурияти пойгоҳи идоракунии сифати ҳамкориҳои педагогии онҳо асоснок карда шудаанд;

- дар асоси таҳлили муқоисавӣ тавсифи васеи терминологӣ мазмуни мафҳумҳои “Сифат”, “Сифати таҳсилот”, “Сифати таҳсилоти томактабӣ”, “Ҳамкорӣ” дода шуда, бо ин васила пойгоҳи ташкилшуда ба ғанӣ гаштани мавзӯи таҳқиқот мусоидат мекунад;

- амсила ва шароитҳои педагогӣ барои идоракунии сифати ҳамкориҳои педагогии муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва оила тавассути марҳилаҳои ба ҳам алоқаманд, намудҳои мутақобилшавӣ ва истифодаи маҷмӯи шаклҳои ҳамкорӣ ба самаранокии раванди мазкур мусоидат намуд.

- меъёрҳо ва сатҳи ҳамкориҳои педагогии муассисаҳои томактабӣ ва оила ҳамчун натиҷаи мақсадноки ҳамкориҳои мутақобила коркард шудааст.

Аҳамияти амалии таҳқиқот. Аҳамияти амалии таҳқиқотро натиҷа ва дастовардҳои кори озмоишӣ, заминаи психологӣ - педагогӣ, сифати идоракунӣ ҳамкориҳои педагогии муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва волидон ташкил дода, роҳҳои ҳамкориҳои мутақобиларо фаро мегирад. Аз ин рӯ, натиҷаҳои таҳқиқотро дар муҳити кӯдакостон ва оила бо истифода аз технологияи педагогии тавсифшуда амалӣ кардан мумкин аст.

Натиҷаҳои бадастомада ҳангоми омӯзиши фанҳои “Психологияи бачагона”, “Психологияи муносибатҳои оилавӣ” ва дигар фанҳои таҳассусӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии самти омӯзгорӣ истифода кардан ба мақсад мувофиқ аст. Маҳсули рисолаи мазкурро баҳри омодазории босамари кормандони муассисаҳои томактабӣ, оилаҳо, донишҷӯён, шунавандагони курсҳои тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони муассисаҳои томактабӣ, баланд бардоштани маърифати тарбиявии волидон вобаста ба шахр ва минтақаҳои ҷумҳурӣ мавриди истифода қарор додан мумкин аст.

Наشري натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ:

Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ мазмуни асосии таҳқиқотро ифода карда, дар маҷаллаҳои илмӣ, ки 6 номгӯи онҳо дар нашрияҳои илмӣ тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 2 номгӯй дар маҷмуаи маводи конференсияҳо ба таъъ расидаанд, инъикоси худро ёфтаанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия:

Тартиби таҳияи диссертатсия ва автореферат ба талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмӣ чопшуда мувофиқ буда, автореферати диссертатсия мазмунӣ мухтасари диссертатсияро ифода карда, тасаввуроти аниқро доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад.

Натиҷаҳои бадастомада, эътимодноӣ, хулосаву тавсияҳо тибқи талаботи Комиссия ва Дастурамал аз ҷиҳати илмӣ-методӣ асоснок карда шуда, ба миқдори кофӣ бо тавсияву пешниҳодҳои назариявӣ ва амалӣ, мисол ва ҷадвалҳо таъмин аст.

Дар боби якуми диссертатсия “Ҷанбаҳои назариявии рушди ҳамкориҳои самараноки муассисаи томақтабӣ бо волидони тарбиягирандагон” аз нуқтаи назари психологӣ – педагогӣ таҳлили амиқи назариявии мафҳуми “ҳамкорӣ” гузаронида шуда, моҳияти ҳамкориҳои коллективи педагогӣ бо волидони тарбиягирандагони муассисаҳои томақтабӣ асоснок ва таҳқиқ карда шудааст.

Қайд гардидааст, ки ҳамкориҳои самараноки муассисаи томақтабӣ бо волидони тарбиягирандагон барои ташаккул ёфтани шахсияти ҳар як шахс ниҳоят зарур аст. Бинобар ин, инкишофи шахсиятро дар кӯдакон аз синни томақтабӣ вусъат додан лозим аст. Диққати асосӣ ба инкишофи самтҳои афзалиятноки рушди кӯдакон равона карда шуда, дар асоси ба ҳисоб гирифтани паҳлӯҳои гуногуни омодагии онҳо ба таълим амалӣ мешавад.

Бинобар ин, дар зинаи таҳсилоти томақтабӣ ҷиҳати баланд бардоштани самаранокии раванди таълим густариши ҳамкориҳои судманди муассисаи томақтабӣ бо волидони тарбиягирандагон муфид буда, барои инкишофи ҳамаҷонибаи кӯдакон шароити мусоид фароҳам меорад. Ташаккули шахсияти кӯдакон дар асоси ҳамкориҳои муассисаи томақтабӣ бо волидон, интиҳоби барномаҳои компютерӣ, бозиҳо, презентатсия, филмҳои тасвирию бадеӣ ба роҳ монда шуда, ба онҳо имкон медиҳад, ки ба фаъолият ворид гардида, фаъолияти таълимӣ пурмазмун, ҷолиб ва бо истифодаи усулҳои навин баргузор гардад.

Дар боби дуюми диссертатсия “Қорҳои таҷрибав – озмоишӣ оид ба рушди ҳамкориҳои педагогии муассисаи таҳсилоти томақтабӣ ва оила” ба таҳқиқи сатҳ ва сифати ҳамкориҳои педагогӣ байни муассисаҳои

томактабӣ ва оилаҳо равона карда шудааст. Дар боби мазкур асосноккунии шароитҳои педагогӣ пешниҳод гардидааст, ки ба густариши ҳамкориҳои байни муассисаҳои томактабӣ ва хонавода мусоидат мекунад. Барои ташаккули ҳамкориҳои мусоид шароитҳои ташкилгардида асос мебошанд, ки дар навбати худ ба рушди кӯдакон ва малакаҳои иҷтимоии онҳо таъсири мусбат мерасонанд. Дар диссертатсия ташкили ҳамкориҳои самаранок ба таври возеҳ ҷудо карда шудаанд, ки ин таҳқиқот метавонад барои соҳаи педагогика ва рушди кӯдакон саҳими назаррас гузорад.

Довталаби дараҷаи илмӣ қайд кардааст, ки кори волидайн дар навбати аввал аз дараҷаи фарҳангию иҷтимоӣ ва маълумоташон вобаста аст, дараҷаи баланди тайёрии педагогикашон ба пурсамар гардидани корҳои педагогии онҳо мусоидат менамояд.

Давлатбекзода В.Д. дар таҳқиқи рисолаи илмӣ воқеан ҳам заҳмати зиёд кашида, ҳудро ҳамчун як мутахассиси донандаи соҳаи худ муаррифӣ карда тавонистааст. Автореферат низ ба талабот ҷавобгӯ буда, мухтавои диссертатсияро пурра инъикос менамояд.

Диссертатсия тибқи муқаррароти Дастурамал фаҳмо, бо лаҳни равони тоҷикӣ, босаводона навишта шуда, тартиби таҳия, ҷобаҷогузориҳои қисмҳои алоҳидаи он, робитаи мантиқӣ ва мутассили ба пуррагӣ риоя карда шудааст. Доир ба ҳар як боб ва умуман ба рисола хулосаҳои возеҳ бароварда шудааст.

Эрод ба таҳқиқоти диссертатсионӣ:

Дар баробари натиҷаҳои бадастомада, дар диссертатсия ва автореферати он баъзе камбудихо ҷой ёфтаанд, ки бояд ислоҳ шаванд:

1. Дар диссертатсия, мутаассифона, оид ба ҳамкориҳои мутақобилаи муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва оила тавассути технологияҳои рақамӣ, ки ҳам талаботи муосир ва ҳам раванди ҳамкориҳо ба таври мунтазам ба роҳ мемонад, андеша ва мулоҳизаҳои довталаб ироа нашудааст. Бисёр хуб мешуд довталаб роҳи усулҳои ҳамкориҳоро бо истифода аз технологияҳои рақамӣ нишон медод.

2. Бисёр хуб мешуд, ки довталаби дараҷаи илмӣ дар диссертатсия оид ба таҷрибаи бевоситаи муассисаҳои томактабии пешқадами ҷумҳурӣ намунаҳо пешниҳод мешуд.

3. Дар қисмати адабиёти истифодашуда баъзе сарчашмаҳо ба ҷашм мерасад, ки ба мавзӯи диссертатсия мувофиқ набуда, дар диссертатсия истифода нашудаанд.

4. Дар матни диссертатсия баъзе ғалатҳои техникӣ имлоӣ роҳ ёфтаанд, ки таҳрири ислоҳ меҳоянд.

Ҳамзамон бояд афзуд, ки ин камбудихо арзиши илмиву амалии диссертатсияро коста намегардонанд.

ХУЛОСА

1. Диссертатсияи Давлатбекзода Вайсиддин Давлатбек кори ба итмомрасидаи илмӣ-таҳқиқотӣ буда, аз ҷониби муаллиф мустақилона дар сатҳи нисбатан хуби илмӣ иҷро карда шуда, довталаб ба ҳадафи дар назди таҳқиқоти диссертатсионӣ гузошташуда ноил ва вазифаҳои илмӣ таҳқиқотро дуруст ҳаллу ҷавоб кардааст ва фарзияи таҳқиқот тасдиқи худро ёфтааст.

2. Диссертатсияи Давлатбекзода Вайсиддин Давлатбек дар мавзӯи “Шароитҳои педагогии рушди ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва оила”, ки барои Ҷимоя ва дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D010100 - Таълим ва тарбияи томактабӣ (6D010101 - Назария ва методикаи таълиму тарбия (вобаста аз соҳа ва сатҳи таҳсилот) – 6D010101.01 - Назария ва методикаи таҳсилоти томактабӣ) пешниҳод шудааст, ба талаботи Низомнома оид ба Шурои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудаанд, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D010100 - Таълим ва тарбияи томактабӣ (6D010101 - Назария ва методикаи таълиму тарбия (вобаста аз соҳа ва сатҳи таҳсилот) – 6D010101.01 - Назария ва методикаи таҳсилоти томактабӣ) мебошад.

Муқарризи расмӣ, доктори
илмҳои педагогӣ, профессори
кафедраи таҳсилоти томактабӣ ва
кори иҷтимоии Донишгоҳи давлатии
Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

Изатова М.И.

Маълумот барои тамос: Нишони: 735360, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Кӯлоб, кӯчаи Сангак Сафаров 21; Тел: (83322) 2 35 06;
918-26-35-35.

E-mail: info@kgu.tj; www.kgu.tj

04.02.2025

Имзои М.И. Изатоваро тасдиқ мекунам.

‘Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДК ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

Амиров Ф. А.